

Nieuwsbrief

Vrienden van de Antwerpse Madonna's

Afgiftekantoor Antwerpen

Halfjaarlijks tijdschrift, nr. 8 [5de jaarg. (2006), nr. 1]

vu: R. Vanoystaeyen,

Vremdesesteeweg 92, 2530 Boechout

Nieuwsbrief
Vrienden van de

Antwerpse Madonna's

foto Toon Van Camperhout, 2005

Wit
is altijd
schoon...

25 maart - Feest van Onze-Lieve-Vrouw Boedschap

*Lieve Vrouwke, ik kom niet om te bidden,
maar om een poos bij u te zijn.
Ik heb u niets te geven, niets te vragen deze dag.
Ik bezit alleen de grote vreugde,
dat ik u bekijken mag !*

...
*Maar ik denk dan aan de grote vreugde,
dat 'k u Moeder noemen mag !*

Zo luidt een van de meest aandoenlijke liederen tot Maria.
'Te eenvoudig, te naïef' zegt u 'voor deze tijd' ?
Daar ben ik niet zo overtuigd van.

Wat wij missen in onze godsdienstbeleving vandaag de dag is juist die persoonlijke relatie tot God en Jezus, evenals tot de heiligen zoals Maria. Wanneer je de Heilige beleeft als iemand waarmee je in relatie staat, dan krijg je een onvervangbare motivatie tot persoonlijke heiligheid, net zoals iemand die verliefd is, gemotiveerd wordt om zich nog beter te gedragen t.o.v. zijn geliefde. Vrijblijvende salon-, café- en tv-discussies volstaan niet om vatbaar te worden voor de Boedschap tot heiligheid, laat staan om tot de gloed van die heiligheid te komen. Moge een dag zoals 25 maart, Maria Boedschap, voor u een extra gelegenheid zijn om uw relatie tot Maria eens te durven overwegen, te verdiepen en te versterken.

Wie zich door die Sterke Vrouw, Maria, laat aanspreken, zal ook gemakkelijker de oefentijd van de vasten bewust willen beleven om zijn karakter meer te vormen en af te stemmen op de eeuwigdurende waarde(n) van de Boedschap.

Nog een zalige vastentijd!

Rudi Mannaerts, kapelaan

De 'boodschap' verbeeld

'Onze-Lieve-Vrouw van de Broodjeskapel', Keizerstraat 73 hoek Prinsesstraat 38, Antwerpen.

"De betekenis van Maria moet worden gezien in het licht van de strijd tussen God (de stralenkrans met wolkjes bovenaan met in het midden de driehoek met het alziende oog) en het kwaad (de slang onderaan). Maria wordt de uitverkorene om mee te werken in Gods plan om de wereld te bevrijden uit de macht van het kwaad." schrijft Rudi Mannaerts over dit beeld in 'Madonna: beelden van Maria in de Antwerpse binnenstad', Antwerpen, 2002, p. 149.

Foto Wim Strecker, 15 augustus 2004.

Projectoproep 20 × 1.250 euro

Op 15 oktober 2005 werd onze vereniging bekroond door Minister Van Mechelen van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Monumenten en Landschappen en door VCM, als laureaat van de 'Projectoproep 20×1.250 euro' voor het jaar 2005.

De uitbreiding van onze website www.verbeelding.be wordt hierdoor financieel ondersteund.

Erfgoeddag 23 april 2006 'Kleur'

'Hallo! Zie je me niet staan? Neen? Kijk toch maar eens even naar mijn Kind Jezus, die kan het kwaad uit je hart helpen wegnemen', aldus Maria vanop talloze straathoeken, gevelnissen en pompzuilen en vanuit kapelletjes in de stegen. In het huidige straatgewoel te midden van schreeuwerige reclameborden valt die Mariabeeltenis inderdaad minder op. Dat was vroeger wel anders! Vooreerst waren de beelden zelf net als het voetstuk en de luifel kakelbont in de verf gezet en opgesmukt met glimmende 'gouden' sterren. Bovendien was er meestal een ruim witblauw gevelveld als een soort medaillon of een draperie omheen geschilderd, soms tot meer dan 5 m. hoog!

Speciaal voor deze Erfgoeddag wordt rond het onderwerp monochroom / polychroom ('wit' versus 'kleur') een programma samengesteld door VKB en de afdeling Conservatie en Restauratie van de Antwerpse Academie. Ter plaatse kunnen in restauratie zijnde Antwerpse madonnabeelden van dichtbij bekeken worden. U kunt zich vergewissen van de problematiek die tijdens het onderzoek tevoorschijn komt, onder andere bij afname van de verschillende verflagen.

Waar? Hogeschool Antwerpen, campus Academie, Blindestraat 9, 2000 Antwerpen, tussen 10 en 18 uur.

Zeker wanneer het in de bloemetjes werd gezet voor de voorbijgaande processie, vormde het Mariabeeld de kleurenfocus van de hele straat.

Deels om het houten beeld een meer kostbaar 'stenen' uitzicht te verlenen - courant in de barok, deels omwille van het dogma van de onbevleete ontvangenis van Maria met bijhorende iconografie à la Lourdes, werden de Mariabeelden van in het midden van de 19de eeuw bij voorkeur gewit.

Die soberheid bleef lange tijd gesmaakt totdat men sinds het postmodernisme sedert de jaren 1990 opteert voor de oorspronkelijke kleurenpracht en deze n.a.v. een restauratie terug blootlegt.

Rudi Mannaerts

Wij verwachten u en uw kinderen of kleinkinderen. Voor hen wacht een nieuw getekende reeks madonnaprenten op frisse, kleurige invulling.

We stoten ons geen tweemaal aan dezelfde steen...

Enkele jaren geleden werd er bij openbare veiling een prachtig Mariabeeld te koop aangeboden. Het beeld was ons bekend, bekend was ook waar het oorspronkelijk te prijken stond. Vol hoop dit kunstwerk te kunnen bemachtigen om het terug te plaatsen in zijn vroegere volkse buurt waren wij bij de verkoop aanwezig, doch wij liepen een slippertje. De bieding liep de hoogte in, het beeld verliet Antwerpen om ver weg, verreweg, opgesteld te worden. Bij deze grote teleurstelling hebben wij beslist om bij een volgende gelegenheid de zaak beter aan te pakken, te zorgen dat de verarming van ons stadspatrimonium kan voorkomen worden.

Nu, einde 2005, werd, eveneens bij openbare veiling, een ander Antwerps Mariabeeld aangeboden. Een sierlijk houten beeld, een 'Maria ten hemel opgenomen', uit het midden van de 18de eeuw. Het beeld was vuil maar overigens in goede staat. Het sierde jaren terug een steegje in de Jezusstraat en wij kenden een mogelijke nieuwe

locatie in de directe omgeving, de hoek om, op de Kipdorpvest. De prijs viel mee, het beeld is aangeworven, restauratiedossiers zijn reeds binnen en de besprekingen met de eigenaar van het bedoelde pand zijn volop aan de gang.

Naast onze werking van bescherming en onderhoud van de heiligenbeelden in onze stad, kan het ook wenselijk zijn volledig verdwenen beelden door andere te kunnen vervangen.

Zo zal binnenkort in de Schoytestraat een Mariabeeld gehangen worden tegen het pand waar vroeger, ook in een steegje, een Maria te vereren viel.

Etienne van Caster

Tekening van Etienne van Caster naar de sculptuur 'Onze-Lieve-Vrouw ten-hemel-opgenomen', afkomstig van een gang, Jezusstraat 48 (nr. 54 in 1902), Antwerpen.

A. Thyssen beschrijft het beeld als bestaand in 1902 en 1922, hij vermeldt « *H. Moeder Gods, waaronder op eenen steen, gebeiteld staat: '19 December 1858. Juffr. Lijdeckkers.'* » De naam wordt ook Leydeckkers of Leydecker gespeld in bouw-aanvragen bewaard op het Antwerps Stadsarchief. [Thyssen (1902), p. 257-258; Thyssen (1922), p. 196]. - (Zie p. 15).

Afgeronde restauraties

Herplaatsing beeld 'Bedrukte Moeder', Lange Winkelstraat 32, Antwerpen

Restauratie van de natuurstenen geschilderde Mariasculptuur en console door Jeroen Boel in juli-september 2005. - Door bemiddeling van Voor Kruis en Beeld.

Zoals reeds te lezen was in de vorige editie van de nieuwsbrief, werden het in stukken gebroken beeld en de vrijwel ongeschonden console, tijdens de zomermaanden van 2005 vakkundig gerestaureerd. Bij de afronding van de nieuwbouw in de Lange Winkelstraat werden beeld en console keurig teruggeplaatst in een speciaal daarvoor ontworpen nis. Ook de smeedijzeren lichtarm met lantaarn werden in hun oorspronkelijke staat hersteld en teruggeplaatst. Uit een volgend stukje tekst zal blijken dat de Bedrukte Moeder reeds aan talrijke verplaatsingen en restauratiepraktijken onderhevig is geweest. Bij de herbestemming van beeld en sokkel werd daarom het levensverhaal van dit kunstwerk in acht genomen. De restauratie gebeurde dan ook met zowel respect voor het verleden alsook met een blik op de toekomst.

Historisch onderzoek heeft de oorspronkelijke bewaarplaats van het beeld nog niet kunnen ontsluiten. Alleen een vermelding in een handschrift uit ca. 1868 (zie p. 15) signaleert dat het in

1859 in de gevel geplaatste beeld ooit bij de wijkpomp aldaar stond. De sculptuur werd gevonden bij graafwerken in de buurt een poos vóór 1859. Vermoedelijk dateert de begraafing uit de Franse Tijd (ca. 1797), wanneer tal van beelden werden verborgen voor de 'beeldenstorm' van het nieuwe regime. Er zou moeten gezocht worden naar een Maria bij een wijkpomp in de Lange Winkelstraat, en dit in een periode voor ca. 1797. Maar of dit dan echt de vroegste toestand is valt niet uit te maken. Misschien werd wel een bestaand beeld bij de wijkpomp geplaatst, het hoeft geen voor die pomp vervaardigd beeld te betekenen. De biddende houding van Maria, haar sterke contraposthouding en haar blik schuin omhoog gericht, doen zelfs denken aan de voorstelling van een 'Bedroefde Moeder' aan het kruis...

Wat alleszins vaststaat is dat het beeld in 1859 reeds in stukken gebroken was, als beeldhouwer Goemans het terugplaatste. Uit de brokstukken konden vijf grote fragmenten ontwaard worden, die destijds met gips en met metalen verbindingen aan elkaar vastgemaakt werden. Door uitzetting van dit metaal zijn er in de loop van de geschiedenis barsten in het beeld opgetreden, die nefast gebleken zijn voor elke vorm

van manipulatie. Naast verlijmingen met gips en metaal, werden er op diverse plaatsen ook oude plastische herstellingen aangetroffen, meer bepaald aan de linkerarm van Maria en aan het voetstuk van het beeld. Beeldhouwer Goemans, verantwoordelijk voor de herstelling en de terugplaatsing van het beeld in 1859, vervaardigde in diezelfde periode een console met globe, serpent en engelenkopjes. Iconografisch gezien heeft deze voorstelling echter niks gemeen met de voorstelling van een Bedrukte Moeder.

Na Goemans zijn er nog twee andere toevoegingen die de geschiedenis van het beeld vervolledigen. Thyssen maakt in 1922 melding van een 'Bedrukte Moeder met zwaard door het hart'. Zichtbaar op een foto uit het archief van het KIK, blijkt deze auteur gelijk te hebben, want we zien hier hetzelfde beeld met een zwaard door het hart. Langs de achterzijde pronkt een duif met stralenkrans. Op de ogenblik van de restauratie waren deze attributen echter verdwenen.

Het technische aspect van de restauratie beoogde voornamelijk de weder Samenstelling van alle losse fragmenten, de verwijdering van overschilderingen, het plastisch herstel en de beschikking. De verlijmingen gebeurden met epoxyhars (akepox 2030) in combinatie met inoxen staven (kwaliteit 304). Bij de verfverwijdering werd gebruik gemaakt van een verfstripper (hete lucht) en het plastisch herstel

De eind 2005 herplaatste 'Bedrukte Moeder', Lange Winkelstraat 32. - Foto Wim Strecker, januari 2006.

gebeurde met kalkmortel (Parthena Mortier Pierre). Omdat beeld en sokkel uit een verschillende tijdsperiode stammen en omdat ze iconografisch niks met elkaar te maken hebben, maar omwille van hun geschiedenis toch samen horen, werd er besloten om beeld en sokkel op een andere manier te beschikking. Het beeld werd polychroom beschikking in kleuren die zo dicht mogelijk aanleunen bij de oorspronkelijke polychromie. De globe werd monochroom (natuursteenkleur) beschikking. Op die manier wordt de aandacht getrokken op de essentie van het geheel: de Bedrukte Moeder.

Jeroen Boel

Afgeronde restauraties

Herplaatsing beeld O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën, Kaasbrug 8, Antwerpen

Na een restauratie uitgevoerd in het atelier, kon Toon Van Campenhout op woensdag 28 december 2005 de sculptuur *O.-L.-Vrouw van Smarten (van Zeven Weeën)* aan de gevel van de Kaasbrug 8 in Antwerpen terugplaatsen (foto, zie kaft).

In het vorige nummer van deze Nieuwsbrief toonden we de toestand van het beeld kort na de afname. Sindsdien is een hele weg afgelegd.

Voor de behandeling - conditie

Bij het reinigen van de gevel was het beeld spijtig genoeg foutief behandeld. De verflagen waren hierbij mechanisch verwijderd, waarbij als neveneffect ook het houtwerk brutale kappen te verduren kreeg. Delen van verscheidene vingers waren afgebroken en verdwenen, de rechterhand was volledig losgekomen evenals de knieschijf.

De 96 cm hoge houtsculptuur was opgebouwd uit verschillende blokken lindehout. Deze delen waren met pen-en-gatverbindingen, in hout of metaal, samengevoegd.

Sporen van aantasting door de gewone houtwormkever (*anobium punctatum*) werden aangetroffen, maar er werd geen activiteit meer vastgesteld. Aan de achterzijde was een oppervlakkige

aanwezigheid van schimmel merkbaar, wat wijst op een slechte vochtregulatie.

In de plooien en op onbehandelde delen kon de restaurateur nog sporen van het originele verflagenpakket terugvinden. Na onderzoek bleek het om een 45-tal overschilderingen te gaan. Telkens was het beeld monochroom afgewerkt, diverse nuances van wit of steenkleur (beige) volgden elkaar op, de onderste afwerkingslaag was beige-kleurig. Als afschermlaag tussen de houten drager en de eerste afwerkingslaag werd een lijmlaag aangetroffen. Enkel de voorzijde werd geschilderd. Aan de achter- en onderzijde bleef het hout steeds onbehandeld.

Eén facet van de behandeling: vocht weren

De sculptuur werd integraal herschilderd, in harmonie met de gevel werd geopteerd voor een neutraal wit. In tegenstelling tot vroeger is dus ook de achter- en onderzijde van een verflaag voorzien. Hierdoor zal de houten drager minder snel aangetast worden door vocht.

Na herplaatsing rust de onderzijde van de voetplaat ook niet meer rechtstreeks op een koud stenen oppervlak, er werd afstand gecreëerd. Met als effect dat het water niet meer vastgehouden

wordt en er evenmin een condensvlak kan ontstaan. Door zulke vochtwerende ingreep wordt aantasting door houtworm of schimmel vermeden.

Foto: Toon Van Campenhout

Uiteraard omvatte de restauratie meer dan hierboven vermeld. Toon Van Campenhout diende de aparte delen opnieuw samen te voegen, ontbrekende delen aan te vullen ... Voor wie meer wil weten, een volledig restauratierapport is steeds ter inzage bij Voor Kruis en Beeld.

Literatuur over de Madonna, Kaasbrug 8:

- Hs 1491: [f° 5v°].
- Thyssen (1902), p. 281.
- Thyssen (1922), p. 239.
- Wim Strecker, *"En vergeet niet de suchten van uwe Moeder": Een geïntegreerde kijk op religieus erfgoed* - (ongepubliceerd rapport i.o.v. Voor Kruis en Beeld), Antwerpen, 2005.
- Madonna (2002), p. 145.
- *Nieuwsbrief Vrienden van de Antwerpse Madonna's*, nr. 7 (2005, 2), p. 11.
- *Maria keert terug na grote opknapbeurt*, in: *Gazet van Antwerpen*, 2005-12-29, p. 7.

Voor alle referenties, zie deze *Nieuwsbrief* p.15.

Historische achtergrond:

Het betreft een laatbarok houten beeld uit de late 18de, of meer vermoedelijk, 19de eeuw. De beeldsnijder is onbekend. De vroegste vermelding van deze Madonna dateert uit het laatste kwart van de 19de eeuw (Hs 1491 - zie p. 15).

Het beeld bevond zich dan op een wijkpomp '*onder eene fraeye gesneden en geschilderde kap*' aangevuld met zeven geschilderde voorstellingen. De tafereeltjes stelden elk een van de droeve momenten uit het leven van Maria voor. Ze waren ingelijst in een '*rolstenen*' lijstje, zo te zien een volkse omkadering van het klassieke thema.

In of omstreeks 1900 verhuisde de sculptuur naar een gevelnis van het naburig hoekpand.

Sociale context:

De relatie tussen buurt en beeldenpatrimonium komt hier ter sprake. Het kennishiaat hieromtrent is eigenlijk bebroevend. We weten dat inspirerende devoties de aanleiding vormden van de buurtgenootschappen, die op hun beurt de beelden lieten plaatsen en ze ook onderhielden.

In onze samenleving zijn deze beelden de getuigen van ons erfgoed door onze vaders voorbereid.

Het concrete geval Kaasbrug bracht een dieper inzicht in de problematiek van deze beelden ongeacht hun typologie.

Op zoek naar Madonna's in Antwerpen-Noord

Antwerpen-Noord? Deze moderne wijkbenaming groepeerd vier vanouds bekende wijken.

In de eerste plaats de *Seefhoek*. Dit is de omgeving van de Duinstraat, Lange en Korte Zavelstraat, maar omvat ook de Lange Beeldekensstraat en Diepestraat. 'Seef' was de naam van een fris, wit tarwebiertje dat hier gebrouwen werd. Men noemde het Seefbier ook 'champagne van de arme luizen'.

Daarnaast omvat het de wijken *Stuivenberg*, een vrij letterlijke vertaling voor een duin gelegen ter hoogte van het huidige Stuivenbergplein, 't Fortje genaamd naar het 16de-eeuwse Fort Peyera en gelegen onder de Schijnpoort, tenslotte 't Faboert of de omgeving van de Veld- en de Erwtstraat, de Antwerpse versie van wat door de bourgeoisie de 'faubourg' genoemd werd.

Deze wijkindeling was eertijds voor de lokale bewoners erg belangrijk, want – wel te verstaan – wie van 't Faboert was, was niet van de *Seefhoek*, en omgekeerd (1).

Met hulp van een adressenlijst uit het archief van Voor Kruis en Beeld, kon ik in de lente 2005 mijn drie jaar geleden gestartte fotocollectie van Antwerpse Madonna's uitbreiden met een fotoreportage over nog bestaande Madonnabeelden in Antwerpen-Noord.

Ongeveer 65 adressen stonden op de ontvangingen lijst en op 17 mei begon ik enthousiast aan mijn ontdekkingstocht.

Een beetje ontgoocheld kwam ik van die eerste uitstap terug, want meer dan eens stond ik voor lege gevels of voor gesloopte

panden. Slechts 5 of 6 foto's waren het resultaat van een namiddag wandelen in deze bij uitstek multiculturele buurt.

De volgende uitstapjes gaven wel iets meer voldoening. In de *Kerkstraat* deed ik een ontdekking. Op de speelplaats van het Sint-Jozefinstituut, gelegen op nr. 153, staat een mooi beeld: 'Sint-Anna leert Maria lezen'. Ik ontmoette daar de heer Freddy Staes die mij vertelde dat hij dit 19de eeuwse beeld persoonlijk had overgebracht van de Lange Koepoortstraat 33, waar de school vroeger gevestigd was. Hij liet het beeld restaureren en eind 2002 werd het in de Kerkstraat geplaatst, echter zonder de originele console, die veel te zwaar was.

Een leuke plek is het *Burgerwelzijn*. Daar werd een muurschildering gemaakt over Suske en Wiske als herinnering aan Willy Vandersteen, geboren in de Seefhoek. Er werd ook een Madonna op afgebeeld.

In het totaal heb ik ongeveer 26 beelden teruggevonden van de 65 die er vroeger stonden. Vele zijn helaas in een droevige toestand, o.a. dat op de hoek van de *Duinstraat en Lange Zavelstraat* dat dringend aan restauratie toe is.

Wie over een internetaansluiting beschikt kan op de site

<http://homepage.mac.com/schaffers/madonnas> een kijkje nemen en er het resultaat zien van mijn wandelingen en zoektocht naar Madonna's in en rondom Antwerpen.

Françoise Corluy-Schaffers

(1) Bron: www.gva.be/dossiers/-a/antwerpsewijken

Een voorstelling van de 'Opvoeding van Maria', specifiek de 'H. Anna leert Maria lezen'. - Sinds eind 2002 is dit beeld in de Kerkstraat 153 opgesteld (speelplaats van het Sint-Jozefinstituut). Het werd overgebracht van een gebouw van deze instelling in de Lange Koepoortstraat 33. - Foto F. Schaffers.

Duinstraat, hoek Lange Zavelstraat 93 - Foto F. Schaffers, 2005.

Burgerwelzijn - Muurschildering naar Willy Vandersteen met een Madonna. - Foto F. Schaffers.

Inhuldiging

Een Madonna met Kind uit het Borgerhoutse Molenstraatje – vandaag Blijde-Inkomststraat – werd uit volkse devotie in een kapelletje geplaatst tijdens een cholera-plaag van 1849. In de late 20ste eeuw kwam het beeld in bezit van de Heemkundige Kring Gitschotel, die het in 2003 aan Voor Kruis en Beeld overdroeg.

Het beeldje werd met zorg behandeld door Ward Buys en gepolychromeerd door het restauratie atelier A.R.T. Het wordt binnenkort in een nieuw ontworpen toonkast in de Antwerpse Schoytestraat geplaatst, een even volkse buurt als voordien.

Wij nodigen u uit voor de feestelijke inhuldiging op 25 maart 2006, om 16 uur, in de Schoytestraat nr. 8 (zijstraat van de Nationalestraat).

Foto: Wim Strecker (27 juli 2005)

De Madonna met haar originele kapelletje op de hoek van de Borgerhoutse Langstraat en Molenstraat (Blijde-Inkomststraat), een foto uit 1913 van F. Van de Poel.

De Madonna met Kind, 'Onze-Lieve-Vrouw Medeverlosseres' van de Wiegstraat 3, Antwerpen, werd in januari 2006 door restaurateur Jeroen Boel afgenomen en naar het atelier overgebracht. - Foto Jeroen Boel.

- **Wenskaarten december 2005**

Ingrid Berndsen-Scholtz wekt Maria in kleur tot leven. Wensen aanbieden aan goede vrienden met een afbeelding van een Antwerpse Madonna blijft een mooie traditie.

- **Pijnlijke maar dankbare gedachtenis**

Op 7 september 2005 overleed zeer onverwacht de heer Georges Jozef Baudry Leclair, bestuurslid van Voor Kruis en Beeld én ondersteuner van de vriendenkring en vele andere kringen. Zovele plannen die hij nog koesterde omtrent restauraties zullen hopeloos op hem wachten.

Twee vrienden van de Antwerpse Madonna's verlieten ons even onverwacht:

De heer Paul Steurs uit Wilrijk en de heer Swa Beerten uit Hoboken.

Wij bieden aan deze families ons medeleven in hun rouw.

- **Veilingaankoop eind 2005**

Onder impuls van onze vereniging is door een privépersoon overgegaan tot aankoop van een 18de eeuwse houten madonnabeeld. Dit gevelbeeld, afkomstig uit een gang in de Antwerpse Jezusstraat, zal na geplande herplaatsing in de buurt terug deel uitmaken van ons patrimonium. De sculptuur heeft in de loop der jaren vele overschilderingen ondergaan. In bruikleen bij onze vereniging zal ze de nodige opknopbeurt krijgen. - Zie ook p. 4.

- **Herinzegening:**

Na vandalisatie eind 2005, werd het Onze-Lieve-Vrouwebeeld van de 'Oud-scouts, 10de Sint-Paulus' op de binnenkoer van de Sint-Pauluskerk herplaatst, na herstelling door Ward Buys. Deze Madonna werd heringezegend door pastoor Scheelen.

- **Braderijstraat 12-16**

Het madonnabeeld aan de gevel van 'Sint-Jacob in Galiciën' zal in haar oorspronkelijke pracht terugkeren. Nog even geduld.

VOORZITTER: Leo baron Delwaide, Antwerpen.

ERELEDEN:

Begga Andries, Berchem – Karel Boeckx, Hoogstraten – Eva Coltof-Brouwer, Antwerpen – Simon Deckers-Cols, Antwerpen – Theodora barones Janssen-Arts, Vosselaar – Georges Leclair (†), Kontich – Gabriella Moortgat, Breendonk.

STEUNENDE LEDEN:

L. Berndsen-Scholtz, Antwerpen – Boudewijn Callens, Wilrijk – Dree De Vries, Vilvoorde – Jan Engels, Antwerpen – Paul Govaerts, Merksem – Robert Holtrust, Essen – Pascal Mallien, Schilde – Jean Mertens de Wilmars, Antwerpen – Anne Marie Smekens-De Vrieze, Schoten – Paul van den Hove d'Ertsenryck, Zandhoven – Gilbert Vandeputte, Berchem – R. Vertriest, Hove.

LEDEN:

Paul Arts, Antwerpen – M. Avonts, Hemiksem – L. Baeck, Wilrijk – J. Baerts, Merksem – Walter Baisier, Antwerpen – Lode Baplué, Brasschaat – André Beckers, Deurne – François Beerten (†), Hoboken – Bart Belmans, Berchem – Jos Berckmans, Wilrijk – Henry Bergsma, Borgerhout – Magda Beukelaer, Antwerpen – Gerarda Beukelaer, Zoersel – Antoine Blondeau, Zoersel – Jeroen Boel, Waasmunster – Ward Buys, Merksem – Michel Buytaert, Wilrijk – Henri Cant, Deurne – Magda Claesen, Wilrijk – L. Claessens, Antwerpen – M.F. Cloos, Berchem – Jacq. Coens-Charon, Brochem – Maria Cools, Antwerpen – Adrien Coppens, Merksem – Walter Corluy, Berchem – Françoise Corluy-Schaffers, Wilrijk – Stefan Croenen, Schilde – Michèle Dauwe-van Doosselaere, Brasschaat – De Beukelaer-Portois, Sint-Genesius-Rode – Jozef De Bleser, Merksem – Pierre De Deken, Berchem – Emiel De Fleurquin, Edegem – de Hemptinne, Aartselaar – Alfons De Meulder, Merksem – J.M. De Meulder, Antwerpen –

André De Proft, Aalst – Lucas De Ruysser, Antwerpen – Henri De Sagher, Puurs – Mia De Schamphelaere, Edegem – Anne De Swaef, Antwerpen – Eric Deckers, Schoten – Margriet Dedroog, Merksem – Marie-Mad. Deloof, Antwerpen – Derks, Wilrijk – R.M. Desmet-Bernad, Antwerpen – Irene Dewaele, Kapellen – D'Hoore, Zingem – Jacques Dierckx, Antwerpen – Guy Diercxsens, Hove – Jos Dobbeleers, Antwerpen – W. Dobbeleers-Borghs, Merksem – Driessen-Van Rossum, Antwerpen – Ch. du Bois de Vroylande, Malvoisin (Gedinne) – M. du Bois de Vroylande, Beauvechain – Luk Fabré, Wilrijk – Luk Fornoville, Berchem – Freddy Franck, Berchem – Maria Geerinck, Boechout – Gilliot-Cogels, Etterbeek – Baudouin Goeminne, 's Gravenwezel – Jean Grobet, Antwerpen – Marc Groetaers, Wilrijk – Jan Gypen, Kontich – Philippe Hernould, Antwerpen – M.L. Heymans, Antwerpen. – Elisa Huysmans, Antwerpen – Georges Impens-Stoot, Antwerpen – Jacques Ista, Schilde – Wieland Janssens, Londen – Jaspers, Antwerpen – Bernadette Kiebooms, Boechout – KONHEF, Antwerpen – J. & H. Kusters-VanAken, Merksem – Ghislain Lamiroy-Foket, Hove – François Leconte, Mortsel – Eliane Leijssen, Deurne – Paul Lemmens, Brasschaat – Rosa Lenssens, Berchem – Paul Leysen, Deurne – Willy Lucidarme, Nieuwpoort – Bruno Luyten, Puurs – Bart Makken, Antwerpen – Jozef Marijssse, Merksem – Gerda Marin, Antwerpen – Henriette Mcintyre, Antwerpen – Etienne Meert, Antwerpen – André Meeüs, Antwerpen – Paul Meulendijks, Deurne – Jan Monballyu-Depraetere, Schoten – Dominique Moorkens, Ranst – Chr. Museum, Berchem – André Myncke, Antwerpen – Willem Nolle, Hove – Miguel Norbert Ubarri, Antwerpen – Hugo Nys, Borsbeek – Paula Onghena, Wilrijk – Pieter Oomen, Antwerpen – Johanna Peeters, Deurne – Ria Penders,

Brasschaat – Herman Pepermans, Berchem – Albertus Roevens, Brasschaat – Martha Rombouts, Edegem – Jozef Rombouts, Schoten – Freddy Rouchet-Dedroog, Merksem – Sint-Paulusvrienden, Antwerpen – Augusta Sluyts, Antwerpen – Gilberte Smets, Antwerpen – M. Snoeijs-Eilerts, Antwerpen – Jean Sollie, Brasschaat – Paula Sörnsen, Merksem – Louis Stas-Donvil, 's Gravenwezel – Paul Steurs (†), Wilrijk – Jozef Steurs, Antwerpen – Wim Strecker, Antwerpen – André Struyf, 's Gravenwezel – Agnes Suykerbuyk, Kapellen – An Tant, Antwerpen – Roeland Ulrix, Wommelgem – Jan Valvekens, Antwerpen – Armand Van Bortel (†), Deurne – Marc Van Bouwel-Lembrechts, Deurne – Van Boven-Van Herck, Hoboken – Modest Van Camp, Deurne – Joseph van Caster, Antwerpen – Etienne van Caster, Mortsel – Guido Van Damme, Aartselaar – Yves van de Werve de Vorsselaer, Schilde – Jean Van den Bergh, Kapellen – Guido Van Den Sande, Ekeren – Theo Van der Auwera, Westmalle –

Bertha Van der Elst, Merksem – Hilda Van Gool, Antwerpen – Maria Van Heuckelom, Schilde – Simonne Van Heurck, Antwerpen – Ivo Van Hoorebeke, Wilrijk – Ann Van Houtte, Antwerpen – Ferdinandus Van Hoydonck, Hove – Van Impe-Monte, Mortsel – Benoit van Lidth de Jeude, Antwerpen – Van Lier-Winnepen-ninckx, Antwerpen. – Nicole Van Look, Ekeren – Paul Van Mechelen, Aartselaar – Frank Van Oorschot, Kontich – Elza Van Suetendael, Berchem – Vandenhulle-Ruyts, Antwerpen – Vandeplas-Gasia, Antwerpen – Ernest Vanderlinden, Berlaar – G. Vanhalme, Harelbeke – A.M. Vanhamme, Mortsel – Ronald Vanoystaeyen, Boechout – Rosalia Vekemans, Lier – Chris Verbeeck, Hove – Madeleine Verhoosel, Antwerpen – Josette Verschaeren, Wilrijk – Antoon Verstrecken, Antwerpen – Denise Verstrepren, Brasschaat – Vlaamse Kapucijnen, Antwerpen – Marc Wellens, Ekeren – Claudette Witdoeck, Antwerpen – H. Witters, Merksem – Lucas Zaman, Antwerpen.

Bibliografie (in dit nummer gebruikt)

Hs 1491 - Anoniem, *De lieve-vrouwbeelden van Antwerpen*, handschrift, ca. 1868-1886. Provincie Antwerpen, Dienst Cultureel Erfgoed, Dossier Onze-Lieve-Vrouwbeelden (zonder referentienummer).

Madonna (2002) - Jan Robert (red.), *Madonna: beelden van Maria in de Antwerpse binnenstad*, Erfgoedcel Antwerpen - Voor Kruis en Beeld, Antwerpen, 2002

Thyssen (1902) - Aug. Thyssen, *Antwerpen vermaard door den eeredienst van Maria: Geschiedkundige Aanmerkingen over de 500 heiligen beelden in de straten van Antwerpen*, Antwerpen, 1902.

Thyssen (1922) - Aug. Thyssen, *Antwerpen vermaard door den eeredienst van Maria: Geschiedkundige Aanmerkingen over de 500 Mariabeelden in de straten der stad*, Antwerpen, 1922.

Info en colofon

Vrienden van de Antwerpse Madonna's ter ondersteuning van de werking van de vereniging 'Voor Kruis en Beeld' vzw, Lange Lozanastraat 92, 2018 Antwerpen.

Een jaarlijks lidmaatschap kost € 30, steunende leden betalen € 125 en ereleden € 250 (fiscale aftrek mogelijk). Storten kan op het rekeningnummer 000-00 00 004-04 van de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21 Brussel, met vermelding *Voor Kruis en Beeld, code LJ1870*.

Layout: Wim Strecker, info@strecker.be – www.strecker.be (Beeld en document).

Vermist: moeder met kind

Deze Madonna werd ontvreemd in september 2005.

Haar rechtmatige plaats in het stadspatrimonium is Ossenmarkt 29, 2000 Antwerpen. Wie heeft (en geeft) een tip omtrent dit kunstwerk?

Sculptuur in terracotta (gebakken klei), vervaardigd door Albert Poels, geplaatst in 1973.

Afmetingen:
ca. 80 cm hoog, 30 cm breed, 11 cm diep

Voorstelling:
moederfiguur met open armen neerwaarts, Maria wil het gezin naar zich toe laten komen om hen bij te staan.